

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τμήμα μείζονος συνθέσεως)

της 28ης Μαΐου 2013*

«Αίτηση αναιρέσεως — Κοινή εξωτερική πολιτική και πολιτική ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) — Περιοριστικά μέτρα κατά προσώπων και οντοτήτων που συνδέονται με τον Οσάμα Μπιν Λάντεν, το δίκτυο της Αλ Κάιντα και τους Ταλιμπάν — Κανονισμός (ΕΚ) 881/2002 — Προσφυγή ακυρώσεως — Διαγραφή του ενδιαφερομένου από τον κατάλογο των προσώπων και οντοτήτων που αφορούν τα μέτρα — Έννομο συμφέρον»

Στην υπόθεση C-239/12 P,

με αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που ασκήθηκε στις 13 Μαΐου 2012,

Abdulbasit Abdulrahim, κάτοικος Λονδίνου (Ηνωμένο Βασίλειο), εκπροσωπούμενος από τους P. Moser, QC και E. Grieves, barrister, κατ' εντολήν του H. Miller, solicitor,

προσφεύγων-ενάγων,

όπου οι λοιποί διάδικοι είναι

το **Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης**, εκπροσωπούμενο από την E. Finnegan και τον G. Étienne,

η **Ευρωπαϊκή Επιτροπή**, εκπροσωπούμενη από τους E. Raasivirta και G. Valero Jordana, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθών-εναγόμενοι πρωτοδίκως,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τμήμα μείζονος συνθέσεως),

συγκείμενο από τους B. Σκουρή, Πρόεδρο, K. Lenaerts, αντιπρόεδρο, M. Ilešič, L. Bay Larsen, T. von Danwitz, A. Rosas (εισηγητή), Γ. Αρέστη, J. Malenovský και E. Jarašiūnas, προέδρους τμήματος, E. Juhász, A. Borg Barthet, C. Toader, C. G. Fernlund, J. L. da Cruz Vilaça και C. Vajda, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Y. Bot

γραμματέας: L. Hewlett, κύρια υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 11ης Δεκεμβρίου 2012,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 22ας Ιανουαρίου 2013,

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Με την αίτησή του αναιρέσεως, ο A. Abdulrahim ζητεί την αναίρεση της διατάξεως του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 28ης Φεβρουαρίου 2012, T-127/09, Abdulrahim κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη), με την οποία το Γενικό Δικαστήριο αποφάσισε, μεταξύ άλλων, την κατάργηση της δίκης επί της προσφυγής ακυρώσεως που είχε ασκήσει ο A. Abdulrahim κατά του κανονισμού (ΕΚ) 881/2002 του Συμβουλίου, της 27ης Μαΐου 2002, για την επιβολή συγκεκριμένων περιοριστικών μέτρων κατά ορισμένων προσώπων και οντοτήτων που συνδέονται με τον Οσάμα Μπιν Λάντεν, το δίκτυο της Αλ Κάιντα και τους Ταλιμπάν, και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) 467/2001 του Συμβουλίου για την απαγόρευση της εξαγωγής ορισμένων αγαθών και υπηρεσιών στο Αφγανιστάν, την ενίσχυση της απαγόρευσης πτήσεων και την παράταση της δέσμευσης κεφαλαίων και άλλων οικονομικών πόρων όσον αφορά τους Ταλιμπάν του Αφγανιστάν (ΕΕ L 139, σ. 9), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΚ) 1330/2008 της Επιτροπής, της 22ας Δεκεμβρίου 2008 (ΕΕ L 345, σ. 60), ή κατά του κανονισμού 1330/2008.

Το νομικό πλαίσιο και το ιστορικό της διαφοράς

- 2 Στις 21 Οκτωβρίου 2008, το όνομα του A. Abdulrahim προστέθηκε στον κατάλογο που είχε συντάξει η επιτροπή κυρώσεων, η οποία συστάθηκε με το ψήφισμα 1267 (1999) του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, της 15ης Οκτωβρίου 1999, σχετικά με την κατάσταση στο Αφγανιστάν (στο εξής: κατάλογος της επιτροπής κυρώσεων).
- 3 Με τον κανονισμό 1330/2008, το όνομα του A. Abdulrahim προστέθηκε στον κατάλογο των προσώπων και οντοτήτων των οποίων τα κεφάλαια και οι άλλοι οικονομικοί πόροι πρέπει να δεσμευθούν δυνάμει του κανονισμού 881/2002 (στο εξής: επίδικος κατάλογος).

- 4 Στο σημείο 1 του παραρτήματος του κανονισμού 1330/2008, η εν λόγω προσθήκη αιτιολογείται ως εξής:

«[...] Άλλες πληροφορίες: α) [...]· β) Συμμετείχε στη συγκέντρωση κεφαλαίων υπέρ της Λιβυκής Μαχόμενης Ισλαμικής Ομάδας (ΛΜΙΟ)· γ) Ήταν ανώτερο στέλεχος της ΛΜΙΟ στο Ηνωμένο Βασίλειο· δ) Συνεργάστηκε με τους Διευθυντές της SANABEL Relief Agency, Ghuma Abd'rabbah, Taher Nasuf και Abdulbaqi Mohammed Khaled και με τα μέλη της ΛΜΙΟ στο Ηνωμένο Βασίλειο, καθώς και με τον Ismail Kamoka, ανώτερο μέλος της ΛΜΙΟ στο Ηνωμένο Βασίλειο ο οποίος δικάστηκε και καταδικάστηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο τον Ιούνιο του 2007 με τις κατηγορίες της χρηματοδότησης τρομοκρατών.»

- 5 Με δικόγραφο του οποίου το υπογεγραμμένο πρωτότυπο περιήλθε στη Γραμματεία του τότε Γενικού Δικαστηρίου [νυν Γενικού Δικαστηρίου] στις 15 Απριλίου 2009, ο A. Abdulrahim άσκησε κατά του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής προσφυγή-αγωγή [στο εξής: προσφυγή] με αντικείμενο κατ' ουσίαν, αφενός, την ακύρωση του κανονισμού 881/2002, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1330/2008, ή του κανονισμού 1330/2008, στο μέτρο που οι εν λόγω πράξεις τον αφορούν, και, αφετέρου, την αποκατάσταση της ζημίας που υποστηρίζει ότι του προκάλεσαν οι πράξεις αυτές. Η εν λόγω προσφυγή πρωτοκολλήθηκε με τον αριθμό T-127/09.
- 6 Με την προσφυγή του, ο A. Abdulrahim υποστήριξε ότι ούτε το Συμβούλιο ούτε η Επιτροπή εξέθεσαν τους λόγους της καταχωρίσεως του ονόματός του στον επίδικο κατάλογο. Δεν ενημερώθηκε για τα στοιχεία που υπήρχαν εις βάρος του και δεν είχε τη δυνατότητα να διατυπώσει συναφώς τις απόψεις του. Προέβαλε δε ότι το μέτρο της δεσμεύσεως των κεφαλαίων του προσέβαλε το δικαίωμά του ιδιοκτησίας και το δικαίωμά του στην ιδιωτική ζωή και ήταν δυσανάλογο. Τέλος, ο A. Abdulrahim

υποστήριζε ότι ουδέποτε είχε οποιαδήποτε σχέση με τον Οσάμα Μπιν Λάντεν, το δίκτυο της Αλ Κάιντα ή τους Ταλιμπάν. Παραπέμποντας σε έγγραφο του Foreign and Commonwealth Office της 5ης Νοεμβρίου 2008, στο οποίο γινόταν λόγος για σχέση με την Αλ Κάιντα μέσω της ΛΜΙΟ [Λιβυκής Μαχόμενης Ισλαμικής Ομάδας], υποστήριζε ότι, καίτοι ορισμένα μέλη της αφγανικής ομάδας της ΛΜΙΟ εντάχθηκαν στην Αλ Κάιντα το 2007, τούτο δεν ίσχυε για όλα τα μέλη της ομάδας. Εν πάση περιπτώσει, ο Α. Abdulrahim είχε παύσει από το 2001 να συνδέεται με τη ΛΜΙΟ.

- 7 Στις 22 Δεκεμβρίου 2010, το όνομα του Α. Abdulrahim διαγράφηκε από τον κατάλογο της επιτροπής κυρώσεων.
- 8 Στις 6 Ιανουαρίου 2011, οι δικηγόροι του Α. Abdulrahim ζήτησαν εγγράφως από την Επιτροπή τη διαγραφή του ονόματός του από τον επίδικο κατάλογο.
- 9 Με τον κανονισμό (ΕΕ) 36/2011 της Επιτροπής, της 18ης Ιανουαρίου 2011, για την 143η τροποποίηση του κανονισμού 881/2002 (ΕΕ L 14, σ. 11), το όνομα του Α. Abdulrahim διαγράφηκε από τον επίδικο κατάλογο.
- 10 Με έγγραφο που περιήλθε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 27 Ιουλίου 2011, η Επιτροπή κοινοποίησε στο Γενικό Δικαστήριο αντίγραφο του κανονισμού 36/2011.
- 11 Με έγγραφο της Γραμματείας του Γενικού Δικαστηρίου της 17ης Νοεμβρίου 2011, οι διάδικοι κλήθηκαν να διατυπώσουν εγγράφως τις απόψεις τους σχετικά με τις συνέπειες, ιδίως ως προς το αντικείμενο της προσφυγής του Α. Abdulrahim, από την έκδοση του κανονισμού 36/2011.
- 12 Με τις γραπτές παρατηρήσεις τους, τις οποίες κατέθεσαν στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 6 Δεκεμβρίου 2011, το Συμβούλιο και η Επιτροπή ζήτησαν από το Γενικό Δικαστήριο να διαπιστώσει ότι η προσφυγή ακυρώσεως είχε καταστεί άνευ αντικειμένου και ότι η συναφής δίκη έπρεπε να καταργηθεί. Τα εν λόγω θεσμικά όργανα διατήρησαν τα προγενέστερα αιτήματά τους σχετικά με την καταβολή αποζημίωσης και την επιδίκαση δικαστικών εξόδων.
- 13 Με τις γραπτές παρατηρήσεις του, τις οποίες κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 6 Δεκεμβρίου 2011, ο Α. Abdulrahim αντιτάχθηκε στο αίτημα περί καταργήσεως της δίκης επί της προσφυγής ακυρώσεως του κανονισμού 1330/2008. Στηριζόμενος, ιδίως, στις σκέψεις 46 έως 51 της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου της 3ης Απριλίου 2008, T-229/02, ΡΚΚ κατά Συμβουλίου, προέβαλε τα επιχειρήματα που συνοψίζονται στη σκέψη 19 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, επί των οποίων το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε με την ίδια διάταξη.

Η αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη

- 14 Η αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη εκδόθηκε βάσει του άρθρου 113 του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, κατά το οποίο το δικαστήριο αυτό μπορεί οποτεδήποτε, αυτεπαγγέλτως, αφού ακούσει τους διαδίκους, να αποφανθεί ως προς το απαράδεκτο για λόγους δημοσίας τάξεως ή να διαπιστώσει ότι η προσφυγή κατέστη άνευ αντικειμένου και ότι η δίκη πρέπει να καταργηθεί.
- 15 Με τη σκέψη 22 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε τη νομολογία κατά την οποία το αντικείμενο της διαφοράς πρέπει να διατηρείται, όπως και το έννομο συμφέρον του προσφεύγοντος, μέχρι την έκδοση της δικαστικής αποφάσεως, άλλως παρέλκει η έκδοση αποφάσεως, γεγονός που προϋποθέτει ότι η προσφυγή μπορεί, με το αποτέλεσμά της, να ωφελήσει τον διάδικο που την άσκησε (βλ. απόφαση του Δικαστηρίου της 7ης Ιουνίου 2007, C-362/05 P, Wunenburger κατά Επιτροπής, Συλλογή 2007, σ. I-4333, σκέψη 42 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία· βλ. επίσης, συναφώς, απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 10ης Δεκεμβρίου 2010, T-494/08 έως T-500/08 και T-509/08, Rynair κατά Επιτροπής, Συλλογή 2010, σ. II-5723, σκέψεις 42 και 43).

- 16 Με τη σκέψη 24 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε ομοίως τη νομολογία κατά την οποία η ανάκληση ή η κατάργηση, σε ορισμένες περιπτώσεις, της προσβαλλομένης πράξεως από το καθού όργανο καθιστά άνευ αντικειμένου την προσφυγή ακυρώσεως, καθόσον επάγεται, για τον προσφεύγοντα, το επιθυμητό αποτέλεσμα και του παρέχει πλήρη ικανοποίηση (βλ. διατάξεις του Γενικού Δικαστηρίου της 28ης Μαρτίου 2006, T-451/04, *Mediocurso* κατά Επιτροπής, σκέψη 26 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία της 6ης Ιουλίου 2011, T-142/11, *SIR* κατά Συμβουλίου, σκέψη 18, και T-160/11, *Petroci* κατά Συμβουλίου, σκέψη 15).
- 17 Με τη σκέψη 27 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε ότι, με τον κανονισμό 36/2011, η Επιτροπή διέγραψε το όνομα του A. Abdulrahim από τον επίδικο κατάλογο, καίτοι η καταχώριση του ονόματός του είχε γίνει με τον κανονισμό 1330/2008. Κατά την άποψή του, η διαγραφή αυτή ενείχε κατάργηση του εν λόγω κανονισμού στο μέτρο που η συγκεκριμένη πράξη αφορούσε τον προσφεύγοντα.
- 18 Με τις σκέψεις 29 και 30 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε ότι βεβαίως, στο πλαίσιο προσφυγής ακυρώσεως, ο προσφεύγων μπορεί να διατηρεί το έννομο συμφέρον του για την ακύρωση πράξεως, η οποία καταργήθηκε κατά τη διάρκεια της δίκης, αν η ακύρωση της πράξεως αυτής είναι ικανή, αφ' εαυτής, να παραγάγει έννομες συνέπειες (διατάξεις του Γενικού Δικαστηρίου της 14ης Μαρτίου 1997, T-25/96, *Arbeitsgemeinschaft Deutscher Luftfahrt-Unternehmen* και *Harag-Lloyd* κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. II-363, σκέψη 16, καθώς και της 10ης Μαρτίου 2005, T-184/01, *IMS Health* κατά Επιτροπής, Συλλογή 2005, σ. II-817, σκέψη 38). Πράγματι, σε περίπτωση ακυρώσεως μιας πράξεως, το όργανο που την εξέδωσε οφείλει, δυνάμει του άρθρου 266 ΣΛΕΕ, να λάβει τα μέτρα που συνεπάγεται η εκτέλεση της δικαστικής αποφάσεως. Τα μέτρα αυτά δεν σκοπούν στην εξαφάνιση της πράξεως καθ' εαυτήν από την έννομη τάξη της Ένωσης, δεδομένου ότι αυτή απορρέει από την ίδια την ουσία της ακυρώσεως της πράξεως από το δικαστήριο. Τα μέτρα αυτά αφορούν όμως την εξάλειψη των συνεπειών των παράνομων ενεργειών που διαπιστώθηκαν με την ακυρωτική απόφαση. Συνεπώς, το οικείο όργανο μπορεί να προβεί στη δέουσα αποκατάσταση του προσφεύγοντος στην προτέρα κατάσταση ή να αποφύγει την έκδοση πανομοιότυπης πράξεως (βλ. προπαρατεθείσα διάταξη *Arbeitsgemeinschaft Deutscher Luftfahrt-Unternehmen* και *Harag-Lloyd* κατά Επιτροπής, σκέψη 17 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 19 Με τη σκέψη 31 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε εντούτοις ότι, εν προκειμένω, δεν προέκυπτε ούτε από τη δικογραφία ούτε από τα επιχειρήματα του προσφεύγοντος ότι, μετά την έκδοση του κανονισμού 36/2011, η προσφυγή ακυρώσεως θα μπορούσε να τον ωφελήσει, κατά την έννοια της νομολογίας που παρατίθεται στη σκέψη 22 της διατάξεως αυτής, ώστε να διατηρεί το έννομο συμφέρον του.
- 20 Ειδικότερα, όσον αφορά, πρώτον, το γεγονός ότι η κατάργηση μιας πράξεως θεσμικού οργάνου της Ένωσης δεν αποτελεί αναγνώριση του παράνομου χαρακτήρα της και παράγει αποτέλεσμα *ex nunc*, αντιθέτως προς μια ακυρωτική δικαστική απόφαση δυνάμει της οποίας η ακυρωθείσα πράξη εξαλείφεται αναδρομικώς από την έννομη τάξη και θεωρείται ως μηδέποτε υπάρξασα (βλ., συναφώς, απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 13ης Δεκεμβρίου 1995, T-481/93 και T-484/93, *Exporteurs in Levende Varkens* κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-2941, σκέψη 46), το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε, με τη σκέψη 32 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, ότι εξ αυτού δεν μπορεί να θεμελιωθεί έννομο συμφέρον του προσφεύγοντος να ζητήσει την ακύρωση του κανονισμού 1330/2008.
- 21 Με τη σκέψη 33 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε ότι, αφενός, πράγματι από κανένα στοιχείο δεν προκύπτει ότι η *ex tunc* εξαφάνιση του κανονισμού 1330/2008 θα επέφερε οποιοδήποτε όφελος στον προσφεύγοντα. Μεταξύ άλλων, ουδόλως μπορεί να αποδειχθεί ότι, σε περίπτωση δικαστικής αποφάσεως που ακυρώνει τον εν λόγω κανονισμό, η Επιτροπή θα έπρεπε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 266 ΣΛΕΕ, να λάβει μέτρα για την εξάλειψη των συνεπειών των παράνομων ενεργειών που διαπιστώθηκαν.

- 22 Με τη σκέψη 34 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι, αφετέρου, η αναγνώριση της προβαλλόμενης ελλείψεως νομιμότητας, αυτή καθ' εαυτήν, μπορεί βεβαίως να αποτελεί ένα είδος αποκαταστάσεως που ζητείται στο πλαίσιο αγωγής αποζημιώσεως δυνάμει των άρθρων 268 ΣΛΕΕ και 340 ΣΛΕΕ. Όμως, κατά την άποψή του, η αναγνώριση αυτή δεν αρκεί για να θεμελιωθεί η διατήρηση του εννόμου συμφέροντος για την άσκηση προσφυγής ακυρώσεως κατά των πράξεων θεσμικών οργάνων βάσει των άρθρων 263 ΣΛΕΕ και 264 ΣΛΕΕ. Στην αντίθετη περίπτωση, ο προσφεύγων θα είχε πάντα έννομο συμφέρον να ζητήσει την ακύρωση πράξεως παρά την ανάκληση ή την κατάργησή της, γεγονός το οποίο δεν θα συμβιβαζόταν με τη νομολογία που παρατίθεται στις σκέψεις 24 και 29 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως και υπενθυμίζεται αντιστοίχως στις σκέψεις 16 και 18 της παρούσας αποφάσεως.
- 23 Όσον αφορά τη νομολογία κατά την οποία ο προσφεύγων μπορεί να διατηρεί το έννομο συμφέρον του να ζητήσει την ακύρωση καταργηθείσας ή αντικατασταθείσας αποφάσεως περί επιβολής περιοριστικών μέτρων (βλ., συναφώς, πλην της προπαρατεθείσας αποφάσεως ΡΚΚ κατά Συμβουλίου, σκέψεις 46 έως 51, τις αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου της 12ης Δεκεμβρίου 2006, T-228/02, Organisation des Modjahedines du peuple d'Iran κατά Συμβουλίου, Συλλογή 2006, σ. II-4665, σκέψη 35, της 11ης Ιουλίου 2007, T-327/03, Al-Aqsa κατά Συμβουλίου, σκέψη 39, και της 23ης Οκτωβρίου 2008, T-256/07, People's Mojahedin Organization of Iran κατά Συμβουλίου, Συλλογή 2008, σ. II-3019, σκέψη 48), το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε, με τη σκέψη 35 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, ότι η νομολογία αυτή εντάσσεται σε ειδικό πλαίσιο, το οποίο διαφέρει από το πλαίσιο της συγκεκριμένης υποθέσεως. Πράγματι, αντιθέτως προς τον κανονισμό 1330/2008, οι επίμαχες πράξεις στις εν λόγω υποθέσεις δεν είχαν μόνον καταργηθεί, αλλά και αντικατασταθεί με νέες πράξεις, είχαν δε διατηρηθεί τα περιοριστικά μέτρα που αφορούσαν τις οικείες οντότητες. Συνεπώς, τα αρχικά αποτελέσματα των πράξεων που είχαν καταργηθεί διατηρούνταν έναντι των οικείων οντοτήτων με τις πράξεις που τις αντικατέστησαν. Όμως, εν προκειμένω, ο κανονισμός 36/2011 απλώς και μόνο διαγράφει το όνομα του αναιρεσιβλήτος από τον επίδικο κατάλογο, καταργώντας συνεπώς σιωπηρώς τον κανονισμό 1330/2008 στο μέτρο που τον αφορά, χωρίς να αντικαθιστά τα μέτρα που λαμβάνονται με τον κανονισμό αυτό. Συνεπώς δεν διατηρούνται τα παραγόμενα εξ αυτού αποτελέσματα. Επιπροσθέτως, η εν λόγω νομολογία στηρίζεται στη διαφορά που υφίσταται μεταξύ των αποτελεσμάτων της καταργήσεως και της ακυρώσεως πράξεως, γεγονός το οποίο είναι άνευ σημασίας εν προκειμένω, όπως προκύπτει από τη σκέψη 32 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως.
- 24 Με τη σκέψη 36 της εν λόγω διατάξεως, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε ότι η διάκριση αυτή επιβεβαιώνεται με την απόφαση του Δικαστηρίου της 3ης Δεκεμβρίου 2009, C-399/06 P και C-403/06 P, Hassan και Ayadi κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (Συλλογή 2009, σ. I-11393). Αφενός, πράγματι, το Δικαστήριο, αντί να συμπεράνει αυτομάτως ότι οι συγκεκριμένοι προσφεύγοντες διατηρούσαν το έννομο συμφέρον τους στις υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκε η απόφαση αυτή, έθεσε αυτεπαγγέλτως, με τη σκέψη 57 της αποφάσεώς του, το ζήτημα εάν έπρεπε να καταργηθεί η δίκη στο πλαίσιο των υποθέσεων αυτών, λαμβανομένης υπόψη της καταργήσεως και αναδρομικής αντικαταστάσεως του επίμαχου κανονισμού με άλλη πράξη. Αφετέρου, με τις σκέψεις 59 έως 63 της εν λόγω αποφάσεως, το Δικαστήριο επισήμανε ορισμένες ιδιαιτερότητες της συγκεκριμένης υποθέσεως, οι οποίες του επέτρεπαν να συμπεράνει, με τις σκέψεις 64 και 65 της εν λόγω αποφάσεως, ότι, «υπό τις ειδικές αυτές περιστάσεις», και αντιθέτως προς όσα είχε αποφανθεί με τη διάταξη της 8ης Μαρτίου 1993, C-123/92, Lezzi Pietro κατά Επιτροπής (Συλλογή 1993, σ. I-809), η έκδοση της νέας πράξεως και η ταυτόχρονη κατάργηση του επίμαχου κανονισμού δεν μπορούσε να θεωρηθεί ότι ισοδυναμούσε απλώς και μόνο με ακύρωση του κανονισμού αυτού. Όμως, οι ιδιαιτερότητες αυτές δεν συντρέχουν στην παρούσα υπόθεση. Ειδικότερα, εν προκειμένω, ο κανονισμός 36/2011 είναι οριστικός στο μέτρο που δεν μπορεί να αποτελέσει πλέον αντικείμενο προσφυγής ακυρώσεως. Ως εκ τούτου, μπορεί να αποκλειστεί η εκ νέου έναρξη ισχύος του κανονισμού 1330/2008 όσον αφορά τον αναιρεσιβλήτη, αντιθέτως προς τη διαπίστωση του Δικαστηρίου στη σκέψη 63 της προπαρατεθείσας αποφάσεως του Hassan και Ayadi κατά Συμβουλίου και Επιτροπής.

- 25 Όσον αφορά, δεύτερον, το γεγονός ότι ο προσφεύγων μπορεί να διατηρεί το έννομο συμφέρον του να ζητήσει την ακύρωση μιας πράξεως θεσμικού οργάνου της Ένωσης προκειμένου να αποτραπεί το ενδεχόμενο επαναλήψεως της προβαλλόμενης πλημμέλειας στο μέλλον, το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε, με τη σκέψη 37 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, ότι αυτό το έννομο συμφέρον, το οποίο απορρέει από το άρθρο 266, πρώτο εδάφιο, ΣΛΕΕ, υφίσταται μόνον αν η προβαλλόμενη πλημμέλεια μπορεί να επαναληφθεί στο μέλλον, ανεξαρτήτως των περιστάσεων της υποθέσεως στο πλαίσιο της οποίας ασκήθηκε η προσφυγή (προπαρατεθείσα απόφαση Wunenburger κατά Επιτροπής, σκέψεις 51 και 52). Εν προκειμένω, όμως, από κανένα στοιχείο της δικογραφίας δεν προκύπτει ότι θα μπορούσε να συντρέχει τέτοια περίπτωση. Αντιθέτως, καθόσον ο κανονισμός 36/2011 εκδόθηκε λαμβανομένων υπόψη της συγκεκριμένης καταστάσεως του αναιρεσιόντος και, προφανώς, των εξελίξεων στη Λιβύη, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι δεν ήταν πιθανό η προβαλλόμενη πλημμέλεια να επαναληφθεί στο μέλλον ανεξαρτήτως των περιστάσεων της υποθέσεως στο πλαίσιο της οποίας ασκήθηκε η προσφυγή.
- 26 Όσον αφορά, τρίτον, το επιχείρημα ότι υφίσταται υπέρτερο δημόσιο συμφέρον να επιβληθούν κυρώσεις για την προβαλλόμενη παράβαση επιτακτικού κανόνα του διεθνούς δικαίου, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, με τη σκέψη 38 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, ότι, χωρίς ουδόλως να αναγνωρίζει συναφώς την απαλλαγή της Επιτροπής από οποιοσδήποτε κυρώσεις, το επιχείρημα αυτό δεν αρκεί για να θεμελιωθεί ατομικό συμφέρον του προσφεύγοντος για την άσκηση προσφυγής. Ακόμα και εάν, όπως παρατηρεί ο αναιρεσιών, η Επιτροπή οφείλει να σέβεται τους επιτακτικούς κανόνες του διεθνούς δικαίου και δεν δικαιούται να λαμβάνει απόφαση στηριζόμενη σε στοιχεία που ελήφθησαν διά της χρήσεως βασανιστηρίων, ο προσφεύγων δεν νομιμοποιείται να προσφύγει υπέρ του νόμου ή των θεσμικών οργάνων και μπορεί να προβάλλει μόνο συμφέρον και αιτιάσεις που τον αφορούν ατομικά (βλ., συναφώς, απόφαση του Δικαστηρίου της 30ής Ιουνίου 1983, 85/82, Schloh κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1983, σ. 2105, σκέψη 14).
- 27 Όσον αφορά, τέταρτον, τυχόν επιζήμιες συνέπειες που θα μπορούσαν, ενδεχομένως, να προκύψουν από την προβαλλόμενη έλλειψη νομιμότητας του κανονισμού 1330/2008, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε, με τη σκέψη 39 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, ότι το αίτημα περί καταργήσεως της δίκης που υπέβαλαν τα καθών θεσμικά όργανα αφορά μόνον την προσφυγή ακυρώσεως του κανονισμού αυτού. Ο Α. Abdulrahim θα μπορούσε, συνεπώς, να ζητήσει την αποκατάσταση της ζημίας που υποστηρίζει ότι υπέστη στο πλαίσιο της αγωγής του αποζημιώσεως βάσει των άρθρων 268 ΣΛΕΕ και 340, δεύτερο και τρίτο εδάφιο, ΣΛΕΕ.
- 28 Όσον αφορά, τέλος, πέμπτον, το επιχείρημα ότι ήταν αναγκαίο να εκδοθεί απόφαση σχετικά με το βάσιμο της εν λόγω προσφυγής για την ανάκτηση των εξόδων στα οποία είχε υποβληθεί ο προσφεύγων, το Γενικό Δικαστήριο παρέπεμψε, με τη σκέψη 40 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, στην απόφασή του περί δικαστικών εξόδων.
- 29 Το Γενικό Δικαστήριο κατέληξε, με τη σκέψη 41 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, στο συμπέρασμα ότι παρείλκε η έκδοση αποφάσεως επί της προσφυγής ακυρώσεως του κανονισμού 1330/2008.
- 30 Όσον αφορά την αγωγή αποζημιώσεως, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι αυτή ήταν προδήλως νόμιμη αβάσιμη ή και προδήλως απαράδεκτη, λαμβανομένων υπόψη των εγγράφων της δίκης, των στοιχείων της δικογραφίας και των εξηγήσεων που είχαν παράσχει οι διάδικοι με τα δικόγραφά τους.
- 31 Το Γενικό Δικαστήριο, αφού υπενθύμισε με τη σκέψη 45 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, τις προϋποθέσεις εξωσυμβατικής ευθύνης της Ένωσης για παράνομη συμπεριφορά των οργάνων της, έκρινε, με τη σκέψη 48 της διατάξεως αυτής, ότι η ζημία δεν μπορούσε ούτε να προσδιοριστεί ποσοτικώς ούτε να αποδειχθεί.
- 32 Το Γενικό Δικαστήριο έκρινε επίσης, με τη σκέψη 52 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, ότι δεν αποδεικνυόταν η αιτιώδης συνάφεια μεταξύ των επίμαχων εν προκειμένω πράξεων και της προβαλλόμενης ζημίας, διότι η υλική ζημία που υποστηρίζει ότι υπέστη ο Α. Abdulrahim, λόγω της

μη διαθεσιμότητας των κεφαλαίων, των περιουσιακών στοιχείων και των άλλων οικονομικών πόρων του, η οποία συνίστατο στο ότι στερήθηκε τη δυνατότητα χρήσεώς τους, ήταν απευθείας και άμεση συνέπεια όχι της εκδόσεως των πράξεων αυτών, αλλά της εκδόσεως προγενέστερων αποφάσεων και συγκεκριμένα, αφενός, της αποφάσεως της επιτροπής κυρώσεων, της 21ης Οκτωβρίου 2008, να προστεθεί το όνομά του στον κατάλογο της επιτροπής αυτής και, αφετέρου, της αποφάσεως των αρχών του Ηνωμένου Βασιλείου να λάβουν περιοριστικά μέτρα εις βάρος του ενδιαφερομένου.

Τα αιτήματα της αιτήσεως αναιρέσεως

- 33 Ο A. Abdulrahim ζητεί από το Δικαστήριο:
- να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη,
 - να κρίνει ότι η προσφυγή ακυρώσεως δεν κατέστη άνευ αντικειμένου,
 - να αναπέμψει την υπόθεση στο Γενικό Δικαστήριο προκειμένου αυτό να αποφανθεί επί της προσφυγής ακυρώσεως, και
 - να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα της αναιρετικής δίκης και στα έξοδα της δίκης ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων που αφορούν την κατάθεση παρατηρήσεων κατόπιν προσκλήσεως εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου.
- 34 Το Συμβούλιο και η Επιτροπή ζητούν από το Δικαστήριο να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως και να καταδικάσει τον A. Abdulrahim στα δικαστικά έξοδα.

Επί της αιτήσεως αναιρέσεως

- 35 Προς στήριξη της αιτήσεώς του αναιρέσεως, ο αναιρεσείων προβάλλει το δικαίωμά του πραγματικής προσφυγής και αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας. Εκτός από τη νομολογία του Δικαστηρίου (αποφάσεις της 25ης Ιουλίου 2002, C-50/00 P, *Unión de Pequeños Agricultores κατά Συμβουλίου*, Συλλογή 2002, σ. I-6677, σκέψεις 38 και 39, καθώς και της 18ης Ιανουαρίου 2007, C-229/05 P, *PKK και KNK κατά Συμβουλίου*, Συλλογή 2007, σ. I-439, σκέψεις 76 και 77), επικαλείται επίσης τα άρθρα 47 και 52, παράγραφος 3, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης), καθώς και το άρθρο 7 του Χάρτη, το οποίο αντιστοιχεί στο άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, που υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950 (στο εξής: ΕΣΔΑ) και προβλέπει ότι κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στον σεβασμό της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του, της κατοικίας του και των επικοινωνιών του.
- 36 Ειδικότερα προς στήριξη των επιχειρημάτων του, ο αναιρεσείων προβάλλει δύο λόγους, εκ των οποίων ο πρώτος περιέχει τρία σκέλη.

Επί του πρώτου λόγου αναιρέσεως

Επί του πρώτου σκέλους του πρώτου λόγου αναιρέσεως που αντλείται από πλάνη περί το δίκαιο, καθόσον το Γενικό Δικαστήριο παρέλειψε να ακούσει τον γενικό εισαγγελέα

- 37 Ο αναιρεσείων υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο, παραλείποντας να ακούσει τον γενικό εισαγγελέα πριν εκδώσει την απόφασή του, παρέβη το άρθρο 114, παράγραφος 4, του Κανονισμού του Διαδικασίας, στο οποίο παραπέμπει το άρθρο 113 του Κανονισμού αυτού, βάσει του οποίου εκδόθηκε η αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη.

- 38 Εντούτοις, όπως υπενθύμισαν ορθώς το Συμβούλιο και η Επιτροπή, η υποχρέωση του Γενικού Δικαστηρίου να ακούσει τον γενικό εισαγγελέα πριν εκδώσει την απόφασή του πρέπει να ερμηνευθεί υπό το πρίσμα των άρθρων 2, παράγραφος 2, 18 και 19 του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, από τα οποία προκύπτει, αφενός, ότι ο ορισμός δικαστή του Γενικού Δικαστηρίου ως γενικού εισαγγελέα είναι προαιρετικός όταν το Γενικό Δικαστήριο συνεδριάζει ως τμήμα και, αφετέρου, ότι οι παραπομπές του εν λόγω Κανονισμού Διαδικασίας στον γενικό εισαγγελέα αφορούν μόνον τις περιπτώσεις κατά τις οποίες έχει όντως οριστεί ένας δικαστής ως γενικός εισαγγελέας (διατάξεις της 25ης Ιουνίου 2009, C-580/08 P, Srinivasan κατά Διαμεσολαβητή, σκέψη 35, της 22ας Οκτωβρίου 2010, C-266/10 P, Seacid κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου, σκέψη 11, και απόφαση της 22ας Σεπτεμβρίου 2011, C-426/10 P, Bell & Ross κατά ΓΕΕΑ, Συλλογή 2011, σ. I-8849, σκέψη 28).
- 39 Καθόσον δεν ορίστηκε γενικός εισαγγελέας στο πλαίσιο της υποθέσεως που είχε ως αντικείμενο την προσφυγή του A. Abdulrahim ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, η οποία ανατέθηκε στο δεύτερο τμήμα του, δεν υπήρχε υποχρέωση του εν λόγω δικαστηρίου να ακούσει τον γενικό εισαγγελέα πριν αποφανθεί σχετικά με την κατάργηση της δίκης.
- 40 Ως εκ τούτου, το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως είναι αβάσιμο.

Επί του δευτέρου σκέλους του πρώτου λόγου αναιρέσεως που αντλείται από προσβολή του δικαιώματος σε δίκαιη δίκη

- 41 Ο αναιρεσείων υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο, παραλείποντας να τον καλέσει να υποβάλει τις παρατηρήσεις του σχετικά με την αναγκαιότητα διεξαγωγής προφορικής συζητήσεως, προσέβαλε το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη. Υπογραμμίζει δε ότι το άρθρο 120 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, όπως ίσχυε κατά τον χρόνο ασκήσεως της αναιρέσεως, προβλέπει ότι ο διάδικος μπορεί να υποβάλει παρατηρήσεις πριν εκδοθεί απόφαση σχετικά με ενδεχόμενη διεξαγωγή προφορικής συζητήσεως. Κατά την άποψή του, δεν μπορεί να δικαιολογηθεί καμία διαφορετική προσέγγιση ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου. Το άρθρο 114 του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου, όπως το ερμηνεύει ο αναιρεσείων, δεν συνάδει προς το άρθρο 47 του Χάρτη.
- 42 Συναφώς πρέπει να επισημανθεί ότι η εφαρμογή του άρθρου 113 του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου δεν εγγυάται τη διεξαγωγή προφορικής συζητήσεως, καθόσον το Γενικό Δικαστήριο μπορεί, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 114, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας του, στο οποίο παραπέμπει το άρθρο 113 του κανονισμού αυτού, να αποφανθεί μετά το πέρας της έγγραφης και μόνο διαδικασίας (αποφάσεις της 19ης Ιανουαρίου 2006, C-547/03 P, AIT κατά Επιτροπής, Συλλογή 2006, σ. I-845, σκέψη 35 και της 2ας Μαΐου 2006, C-417/04 P, Regione Siciliana, Συλλογή 2006, σ. I-3881, σκέψη 37).
- 43 Εντούτοις, το άρθρο 113 του Κανονισμού Διαδικασίας του Γενικού Δικαστηρίου επιβάλλει στο δικαστήριο αυτό να ακούσει τους διαδίκους πριν αποφανθεί σχετικά με το απαράδεκτο για λόγους δημοσίας τάξεως ή πριν διαπιστώσει ότι η προσφυγή κατέστη άνευ αντικειμένου και ότι η δίκη πρέπει να καταργηθεί. Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, ο αναιρεσείων κλήθηκε να διατυπώσει εγγράφως τις απόψεις του σχετικά με τις συνέπειες που απορρέουν από την έκδοση του κανονισμού 36/2011, ιδίως όσον αφορά το αντικείμενο της προσφυγής του. Θα μπορούσε, συνεπώς, να αναμένει ότι, εάν το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι η προσφυγή είχε καταστεί άνευ αντικειμένου, θα εξέδιδε σχετική διάταξη, διότι πρόκειται για μία από τις περιπτώσεις που προβλέπει το εν λόγω άρθρο 113, κατά τις οποίες το Γενικό Δικαστήριο μπορεί να αποφανθεί οποτεδήποτε.
- 44 Κατά συνέπεια, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει ο αναιρεσείων, το Γενικό Δικαστήριο δεν προσέβαλε το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη που κατοχυρώνει το άρθρο 47 του Χάρτη ζητώντας του να εκθέσει τις απόψεις του σχετικά με τη διατήρηση του αντικειμένου της προσφυγής και παραλείποντας να τον ρωτήσει σχετικά με τη δυνατότητα διεξαγωγής προφορικής συζητήσεως.

- 45 Από τα ανωτέρω στοιχεία προκύπτει ότι το δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως είναι αβάσιμο.

Επί του τρίτου σκέλους του πρώτου λόγου αναιρέσεως που αντλείται από πλάνη περί το δίκαιο καθόσον το Γενικό Δικαστήριο παρέλειψε τη διεξαγωγή προφορικής συζητήσεως

- 46 Με το τρίτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως, ο αναιρεσείων υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο παραλείποντας τη διεξαγωγή προφορικής συζητήσεως. Κατά την άποψή του, το Γενικό Δικαστήριο έχει μόνον εξαιρετικώς την ευχέρεια να παραλείψει τη διεξαγωγή προφορικής συζητήσεως, η οποία αποτελεί σημαντικό στοιχείο των μέσων που τίθενται στη διάθεση του προσφεύγοντος για να προβάλλει αποτελεσματικώς τα επιχειρήματά του. Κατά τον αναιρεσείοντα, η διεξαγωγή προφορικής συζητήσεως πρέπει να παραλείπεται μόνο σε περιπτώσεις που δεν εγείρουν κανένα κρίσιμο νομικό και/ή πραγματικό ζήτημα. Ο αναιρεσείων επισημαίνει ότι, μετά την απάντηση που έδωσε στο Γενικό Δικαστήριο σχετικά με τη διατήρηση του εννόμου συμφέροντός του και τις σύντομες παρατηρήσεις του Συμβουλίου και της Επιτροπής, το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε αμέσως.
- 47 Ο αναιρεσείων υποστηρίζει ότι το σκεπτικό του Γενικού Δικαστηρίου σχεδόν στο σύνολό του αφορά θέματα και νομολογία που δεν αποτέλεσαν αντικείμενο συζητήσεως και επί των οποίων δεν είχε την ευκαιρία να διατυπώσει τις απόψεις του ούτε εγγράφως ούτε προφορικώς. Το Γενικό Δικαστήριο στηρίχθηκε, μεταξύ άλλων, πλην της παρατιθέμενης απ' αυτό νομολογίας, σε πραγματικά στοιχεία σχετικά με την κατάσταση στη Λιβύη και στο γεγονός ότι ήταν μάλλον απίθανο να επαναληφθεί στο μέλλον η προβαλλόμενη πλημμέλεια.
- 48 Όπως υπενθυμίζει η Επιτροπή, το Γενικό Δικαστήριο μπορούσε, σύμφωνα με τα άρθρα 113 και 114, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας του, να εκδώσει την αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη χωρίς την προηγούμενη διεξαγωγή προφορικής συζητήσεως, καθόσον έκρινε ότι ήταν επαρκώς ενημερωμένο και ότι ο προσφεύγων είχε τη δυνατότητα, την οποία άλλωστε αξιοποίησε, να καταθέσει, κατόπιν προσκλήσεως εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου, τις γραπτές παρατηρήσεις του επί των αιτημάτων περί καταργήσεως της δίκης που είχαν υποβάλει τα καθών όργανα και να προβάλει, συνεπώς, τα επιχειρήματά του βάσει των οποίων αντέκρουε τα αιτήματα αυτά.
- 49 Όσον αφορά την αιτιολογία της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως και την παρατιθέμενη σ' αυτή νομολογία, πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, καίτοι το Γενικό Δικαστήριο πρέπει να σέβεται τα δικαιώματα άμυνας των διαδίκων, δεν οφείλει, εντούτοις, να ζητεί την άποψή τους σχετικά με το σκεπτικό που πρόκειται να υιοθετήσει για την επίλυση της εκκρεμούσης ενώπιόν του διαφοράς.
- 50 Από τα στοιχεία αυτά προκύπτει ότι το τρίτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως είναι επίσης αβάσιμο και ότι, συνεπώς, ο συγκεκριμένος λόγος αναιρέσεως δεν μπορεί να γίνει δεκτός.

Επί του δευτέρου λόγου αναιρέσεως που αντλείται από πλάνη περί το δίκαιο καθόσον το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι η προσφυγή είχε καταστεί άνευ αντικειμένου

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 51 Ο Α. Abdulrahim υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο εφάρμοσε ένα πολύ αυστηρό κριτήριο της έννοιας του εννόμου συμφέροντος. Κατά την άποψή του, μια προσφυγή δεν πρέπει να κρίνεται ως άνευ αντικειμένου, εάν η εξέτασή της επιτρέπει την αποκατάσταση έστω και της παραμικρής ζημίας, καθόσον τούτο ωφελεί τον προσφεύγοντα. Εν προκειμένω, ο Α. Abdulrahim φρονεί ότι η προσφυγή ακυρώσεως που άσκησε μπορεί να θέσει τέλος στη συνεχιζόμενη προσβολή του δικαιώματός του σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής του που προβλέπει το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ, καθώς και

να αποκαταστήσει την υπόληψή του, να άρει τα εμπόδια που υφίστανται σχετικά με την πρόσληψη και μετακίνησή του καθώς και τις συνέπειες που απορρέουν από την καταχώριση του ονόματός του στον επίδικο κατάλογο στο μέτρο που επηρεάζει την οικογένειά του και της επιβάλλει περιοριστικά μέτρα.

- 52 Ο αναιρεσείων εκτιμά ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο και εφάρμοσε εσφαλμένως το κριτήριο του οφέλους από την ακύρωση, με τη σκέψη 33 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, εξαρτώντας την ύπαρξη οφέλους από την εκ μέρους της Επιτροπής και/ή του Συμβουλίου λήψη, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 266 ΣΛΕΕ, μέτρων για την εξάλειψη των συνεπειών των παράνομων ενεργειών που διαπιστώθηκαν. Σε ορισμένες περιπτώσεις η ακύρωση μιας πράξεως δεν επιβάλλει τη λήψη οιασδήποτε μεταγενέστερου μέτρου. Εξάλλου, η κήρυξη της ακυρότητας δεν μπορεί να εξαρτάται από το γεγονός ότι ο εκδότης της πράξεως οφείλει να ενεργήσει στη συνέχεια με ορισμένο τρόπο.
- 53 Κατά τον αναιρεσειόντα, η απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου παραβιάζει τη δικονομική εγγύηση που απορρέει από το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ, κατά την οποία πρέπει να έχει την ευχέρεια να αμφισβητήσει όσα προσάπτονται εις βάρος του προκειμένου να αποκατασταθεί η ζημία που του προκάλεσε το θεσμικό όργανο. Αν γινόταν δεκτό ότι δεν έχει έννομο συμφέρον, η Επιτροπή θα είχε τη δυνατότητα, καταργώντας το προσβαλλόμενο μέτρο, να παρακάμψει τον έλεγχο των δικαστηρίων της Ένωσης, γεγονός το οποίο θα ήταν ασυμβίβαστο προς την αρχή του κράτους δικαίου και θα απάλλασσε το όργανο αυτό από κάθε ευθύνη.
- 54 Ο αναιρεσείων επισημαίνει ότι το Γενικό Δικαστήριο δέχεται ότι, ακόμη κι αν δεν υφίσταται ζημία, το ενδεχόμενο μελλοντικής επαναλήψεως της πλημμέλειας αρκεί για να γίνει δεκτό ότι διατηρείται το έννομο συμφέρον για συνέχιση της δίκης (προπαρατεθείσα απόφαση Wunenburger κατά Επιτροπής, σκέψεις 58 και 59). Υποστηρίζει δε ότι, εν προκειμένω, η παράβαση του άρθρου 8 της ΕΣΔΑ στηρίζεται σε στοιχεία που ελήφθησαν διά της χρήσεως βασανιστηρίων. Εντούτοις, το Γενικό Δικαστήριο αγνόησε τον συστηματικό χαρακτήρα των πλημμελειών που προβλήθηκαν προς στήριξη της προσφυγής του, οι οποίες ενδέχεται να επαναληφθούν. Ο αναιρεσείων είχε, συνεπώς, πρόδηλο συμφέρον να κριθεί το ζήτημα αυτό με δικαστική απόφαση, διότι επ' αυτού στηρίχθηκε ο καθορισμός του ως προσώπου συνδεδεμένου με τρομοκρατική οργάνωση.
- 55 Εν πάση περιπτώσει, ο αναιρεσείων εκτιμά ότι, δεδομένων των ραγδαίων εξελίξεων της πολιτικής καταστάσεως, η οποία επάγεται τη λήψη περιοριστικών μέτρων όπως αυτά που επιβάλλει ο κανονισμός 1330/2008, η προσέγγιση του Γενικού Δικαστηρίου είναι ιδιαίτερος ανησυχητική. Συγκεκριμένα, η διαγραφή του ονόματός του από τον επίδικο κατάλογο δεν ήταν αιτιολογημένη και το Γενικό Δικαστήριο δεν μπορούσε να συμπεράνει ότι ο προσφεύγων δεν θα περιληφθεί εκ νέου στον κατάλογο αυτό. Η καταχώριση του ονόματός του στον εν λόγω κατάλογο θα μπορούσε να προβληθεί προς θεμελίωση ή προς στήριξη κάθε μελλοντικού αιτήματος κράτους μέλους να περιληφθεί εκ νέου το όνομά του στον κατάλογο αυτό. Τέλος, δεν μπορεί να αποκλειστεί η επίδραση ενδεχόμενης ραγδαίας αλλαγής της πολιτικής καταστάσεως, όπως δέχθηκε το Γενικό Δικαστήριο παραπέμποντας στην κατάσταση της Λιβύης.
- 56 Το Συμβούλιο και η Επιτροπή υπογραμμίζουν ότι ο αναιρεσείων ζητούσε την άρση των περιοριστικών μέτρων που τον αφορούσαν και ότι η έκδοση του κανονισμού 36/2011 είχε το αποτέλεσμα αυτό. Υπενθυμίζουν συναφώς τη νομολογία, κατά την οποία το έννομο συμφέρον για ακύρωση καταργηθείσας πράξεως προϋποθέτει ότι η ακύρωση της πράξεως αυτής μπορεί, αφ' εαυτής, να έχει έννομες συνέπειες.
- 57 Συναφώς, το Συμβούλιο και η Επιτροπή αμφισβητούν τα επιχειρήματα του αναιρεσειόντος σχετικά με τη διατήρηση του εννόμου συμφέροντός του για την αποκατάσταση της τιμής του και την αποτροπή μιας νέας καταχωρίσεως του ονόματός του στον επίδικο κατάλογο. Η Επιτροπή υπενθυμίζει ότι η δικαστική απόφαση δεν μπορούσε να παραπέμψει στην περίοδο προ της 22ας Δεκεμβρίου 2008, ημερομηνία κατά την οποία το όνομα του αναιρεσειόντος περιελήφθη στον επίδικο κατάλογο. Εξάλλου, με την προσφυγή του, ο αναιρεσείων προέβαλε λόγους που στηρίζονταν στην προσβολή

των δικαιωμάτων του άμυνας, δικαστικής προστασίας και ιδιοκτησίας, αλλά δεν προέβλεπε πλάνη εκτιμήσεως σχετικά με το ζήτημα αν συνδεόταν με την Αλ Κάιντα. Υπό τις συνθήκες αυτές, μια δικαστική απόφαση που θα ακύρωνε τον κανονισμό 1330/2008 για λόγους σχετικούς με τη διαδικασία δεν θα είχε ως αποτέλεσμα την αποκατάσταση της τιμής του.

- 58 Το Συμβούλιο και η Επιτροπή φρονούν, επίσης, ότι το γεγονός ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν εξέδωσε απόφαση επί της ουσίας δεν ενέχει τον κίνδυνο να καταχωριστεί εκ νέου το όνομα του αναιρεσιόντος στον επίδικο κατάλογο. Συγκεκριμένα, ο κανονισμός (ΕΕ) 1286/2009 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2009, για την τροποποίηση του κανονισμού 881/2002 (ΕΕ L 346, σ. 42), προσέθεσε στον δεύτερο κανονισμό το άρθρο 7α δυνάμει του οποίου μια απόφαση για νέα καταχώριση μπορεί να ληφθεί μόνον εάν η Επιτροπή λάβει αιτιολογική έκθεση του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, την οποία οφείλει να κοινοποιήσει στον ενδιαφερόμενο αμελλητί μετά την έκδοση της αποφάσεως περί καταχωρίσεως του ονόματός του, προκειμένου αυτός να υποβάλει τις παρατηρήσεις του για ενδεχόμενη επανεξέταση από την Επιτροπή της αποφάσεως της. Εν προκειμένω, η απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών περί διαγραφής του ονόματος του αναιρεσιόντος από τον κατάλογο της επιτροπής κυρώσεων δεν αφήνει καμία αμφιβολία ότι το όνομά του δεν θα καταχωριστεί εκ νέου στον κατάλογο αυτό, εάν δεν μεταβληθούν οι περιστάσεις. Περαιτέρω, μια απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου δεν θα επηρέαζε την απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας περί διαγραφής του ονόματος του ενδιαφερομένου από τον εν λόγω κατάλογο τον Δεκέμβριο του 2010.
- 59 Όσον αφορά τον συστηματικό χαρακτήρα των προσαπτόμενων πλημμελειών, το Συμβούλιο και η Επιτροπή επαναλαμβάνουν ότι η προσφυγή ακυρώσεως αφορούσε μόνον την καταχώριση του ονόματος του αναιρεσιόντος στον επίδικο κατάλογο και ότι ενδεχόμενη ακύρωση θα αφορούσε μόνον τον ίδιο. Συνεπώς, δεν τίθεται ζήτημα συστηματικών συνεπειών.
- 60 Το Συμβούλιο και η Επιτροπή εμμένουν, τέλος, στη διάκριση της παρούσας υποθέσεως από τις υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκαν η προπαρατεθείσα απόφαση ΡΚΚ κατά Συμβουλίου και οι άλλες αποφάσεις που παρατίθενται στην αίτηση αναιρέσεως. Υπογραμμίζουν δε ότι, στις εν λόγω άλλες υποθέσεις, τα ονόματα των προσφευγόντων εξακολουθούσαν να περιλαμβάνονται στους καταλόγους, όταν το δικαστήριο αποφάνθηκε επί των προσφυγών τους ακυρώσεως ενώ, εν προκειμένω, το όνομα του αναιρεσιόντος είχε διαγραφεί από τον επίδικο κατάλογο. Η Επιτροπή συγκρίνει, επίσης, την παρούσα υπόθεση με εκείνη επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2011, C-27/09 P, Γαλλία κατά People's Mojahedin Organization of Iran (Συλλογή 2011, σ. I-13427, σκέψεις 43 έως 50), στο πλαίσιο της οποίας η Γαλλική Δημοκρατία ήταν της γνώμης ότι η αίτηση αναιρέσεως εξακολουθούσε να έχει αντικείμενο, καθόσον το εν λόγω κράτος μέλος υποστήριζε ότι έπρεπε να διατηρηθεί στην έννομη τάξη της Ένωσης η απόφαση περί καταχωρίσεως της People's Mojahedin Organization of Iran στον κατάλογο του παραρτήματος της κοινής θέσεως 2001/931/ΚΕΠΠΑ, του Συμβουλίου, της 27ης Δεκεμβρίου 2001, για την εφαρμογή ειδικών μέτρων για την καταπολέμηση της τρομοκρατίας (ΕΕ L 344, σ. 93). Εν προκειμένω, δεν υπάρχει αμφισβήτηση μεταξύ του αναιρεσιόντος και της Επιτροπής όσον αφορά τη διαγραφή του ονόματός του από τον επίδικο κατάλογο.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

- 61 Με τη σκέψη 22 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε την πάγια νομολογία κατά την οποία το έννομο συμφέρον του προσφεύγοντος, υπό το πρίσμα του αντικειμένου της προσφυγής, πρέπει να υφίσταται κατά τον χρόνο ασκήσεως της προσφυγής, άλλως η προσφυγή είναι अपαράδεκτη. Αυτό το αντικείμενο της διαφοράς πρέπει να διατηρείται, όπως και το έννομο συμφέρον, μέχρι την έκδοση της δικαστικής αποφάσεως, άλλως παρέλκει η έκδοση αποφάσεως, γεγονός το οποίο προϋποθέτει ότι η προσφυγή μπορεί, με το αποτέλεσμά της, να ωφελήσει τον

διάδικο που την άσκησε (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Wunenburger κατά Επιτροπής, σκέψη 42 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία, καθώς και την απόφαση της 17ης Απριλίου 2008, C-373/06 P, C-379/06 P και C-382/06 P, Flaherty κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 2008, σ. I-2649, σκέψη 25).

- 62 Σε διάφορες περιπτώσεις, το Δικαστήριο δέχθηκε ότι το έννομο συμφέρον του προσφεύγοντος δεν παύει απαραίτητως να υφίσταται λόγω του ότι η προσβαλλόμενη εκ μέρους του πράξη έπαυσε να παράγει αποτελέσματα κατά τη διάρκεια της δίκης.
- 63 Ειδικότερα, το Δικαστήριο αποφάνθηκε, μεταξύ άλλων, ότι ο προσφεύγων μπορεί να διατηρεί το έννομο συμφέρον του να ζητήσει την ακύρωση αποφάσεως προκειμένου να αποκατασταθεί ο ίδιος στην προτέρα κατάσταση (απόφαση της 6ης Μαρτίου 1979, 92/78, Simmenthal κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1978, σ. 239, σκέψη 32), ή να υποχρεωθεί ο εκδότης της προσβαλλομένης πράξεως να επιφέρει στο μέλλον τις δέουσες τροποποιήσεις και να αποτραπεί, κατ' αυτόν τον τρόπο, ο κίνδυνος επαναλήψεως της πλημμέλειας που προσάπτεται στην προσβαλλόμενη πράξη (βλ., συναφώς, αποφάσεις Simmenthal κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 32, της 24ης Ιουνίου 1986, 53/85, AKZO Chemie και AKZO Chemie UK κατά Επιτροπής, Συλλογή 1986, σ. 1965, σκέψη 21, καθώς και Wunenburger κατά Επιτροπής, προπαρατεθείσα, σκέψη 50).
- 64 Στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ μιας επιχειρήσεως που είχε παρανόμως αποκλειστεί από διαγωνισμό και της Επιτροπής, το Δικαστήριο έκρινε ότι, ακόμη και σε περίπτωση που, λόγω των περιστάσεων, είναι αδύνατη η εκπλήρωση της υποχρεώσεως του οργάνου που εξέδωσε την ακυρωθείσα πράξη να λάβει τα μέτρα που επάγεται η εκτέλεση της αποφάσεως που ακυρώνει την πράξη αυτή, η προσφυγή ακυρώσεως μπορεί να εξακολουθεί να έχει αντικείμενο αποτελώντας τη βάση μελλοντικής αγωγής αποζημιώσεως (απόφαση της 5ης Μαρτίου 1980, 76/79, Könecke Fleischwarenfabrik κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1980/I, σ. 349, σκέψη 9).
- 65 Από τη νομολογία αυτή προκύπτει ότι η διατήρηση του εννόμου συμφέροντος του προσφεύγοντος πρέπει να εκτιμάται *in concreto* λαμβανομένων, μεταξύ άλλων, υπόψη των συνεπειών της προβαλλόμενης ελλείψεως νομιμότητας και της φύσεως της ζημίας που ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι υπέστη.
- 66 Ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, όπως και ενώπιον του Δικαστηρίου, ο αναιρεσείων προέβαλε διάφορους λόγους οι οποίοι, κατά τη γνώμη του, δικαιολογούν τη διατήρηση του εννόμου συμφέροντός του, παρά το γεγονός ότι με τον κανονισμό 36/2011 διαγράφηκε το όνομά του από τον κατάλογο με τίτλο «Φυσικά πρόσωπα» του παραρτήματος I του κανονισμού 881/2002, όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό 1330/2008. Πρέπει, εντούτοις, να διευκρινιστεί ότι δεν είναι αναγκαίο να εξεταστούν όλοι οι λόγοι που προέβαλε ο αναιρεσείων, εάν ένας εξ αυτών αρκεί για να θεμελιωθεί η διατήρηση του εννόμου συμφέροντός του.
- 67 Με τις σκέψεις 28 και 31 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι η έκδοση του κανονισμού 36/2011, στο μέτρο που με αυτόν διαγράφηκε το όνομα του A. Abdulrahim από τον επίδικο κατάλογο, παρείχε πλήρη ικανοποίηση στον προσφεύγοντα, με αποτέλεσμα να μην είναι πλέον δυνατό να αποκομίσει οιοδήποτε όφελος από την προσφυγή του ακυρώσεως και ότι, συνεπώς, είχε παύσει να έχει έννομο συμφέρον.
- 68 Συναφώς, πρέπει να επισημανθεί ότι, με τη σκέψη 32 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, το Γενικό Δικαστήριο υπενθύμισε βεβαίως, ορθώς, τη διάκριση μεταξύ της καταργήσεως μιας πράξεως θεσμικού οργάνου της Ένωσης, η οποία δεν αποτελεί αναγνώριση της ελλείψεως νομιμότητάς της και παράγει αποτέλεσμα *ex nunc*, και μιας ακυρωτικής δικαστικής αποφάσεως δυνάμει της οποίας η ακυρωθείσα πράξη εξαλείφεται αναδρομικώς από την έννομη τάξη και θεωρείται ως μηδέποτε υπάρξασα.
- 69 Εντούτοις, το Γενικό Δικαστήριο κατέληξε εσφαλμένως στο συμπέρασμα, με την τελευταία περίοδο της σκέψεως αυτής, ότι η εν λόγω διαφορά δεν μπορούσε να δικαιολογήσει το έννομο συμφέρον του A. Abdulrahim για ακύρωση του κανονισμού 1330/2008.

- 70 Πράγματι, πρέπει να υπομνησθεί ότι τα περιοριστικά μέτρα που λαμβάνονται κατ' εφαρμογήν του κανονισμού 881/2002 έχουν σοβαρές επιπτώσεις και επηρεάζουν σημαντικά τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των προσώπων που αφορούν (βλ., συναφώς, προπαρατεθείσα απόφαση Kadī και Al Barakaat International Foundation κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, σκέψεις 361 και 375). Εκτός από τη δέσμευση των κεφαλαίων καθ' εαυτήν η οποία, διά της ευρείας εφαρμογής της, διαταράσσει τόσο την επαγγελματική όσο και την οικογενειακή ζωή των θιγόμενων προσώπων (βλ., ιδίως, απόφαση της 29ης Απριλίου 2010, C-340/08, M κ.λπ., Συλλογή 2010, σ. I-3913) και εμποδίζει τη σύναψη πολλών νομικών πράξεων (βλ., ιδίως, απόφαση της 11ης Οκτωβρίου 2007, C-117/06, Möllendorf και Möllendorf-Niehuus, Συλλογή 2007, σ. I-8361), πρέπει να λαμβάνονται υπόψη η ηθική απαξίωση και η δυσπιστία που οφείλονται στον δημόσιο συσχετισμό των θιγόμενων προσώπων με μια τρομοκρατική οργάνωση.
- 71 Όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 61 έως 67 των προτάσεών του, ένας προσφεύγων όπως ο A. Abdulrahim διατηρεί, παρά τη διαγραφή του ονόματός του από τον επίδικο κατάλογο, το έννομο συμφέρον να αναγνωριστεί από τον δικαστή της Ένωσης ότι το όνομά του δεν θα έπρεπε ποτέ να περιληφθεί στον επίδικο κατάλογο ή δεν θα έπρεπε να περιληφθεί σύμφωνα με τη διαδικασία που ακολούθησαν τα θεσμικά όργανα της Ένωσης.
- 72 Πράγματι, καίτοι η αναγνώριση του παράνομου χαρακτήρα της προσβαλλομένης πράξεως δεν μπορεί, καθ' εαυτήν, να αποκαταστήσει την υλική ζημία ή την προσβολή της ιδιωτικής ζωής, είναι εντούτοις ικανή, όπως υποστήριξε ο A. Abdulrahim, να αποκαταστήσει τα πράγματα στην προτέρα κατάσταση ή να αποτελέσει ένα είδος ικανοποίησης της ηθικής βλάβης που του προκάλεσε η πράξη αυτή και να δικαιολογήσει, συνεπώς, τη διατήρηση του εννόμου συμφέροντός του (βλ., συναφώς, αποφάσεις της 10ης Ιουνίου 1980, 155/78, M. κατά Επιτροπής, Συλλογή τόμος 1980/II, σ. 237, σκέψη 6, και της 7ης Φεβρουαρίου 1990, C-343/87, Culin κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. I-225, σκέψη 26 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).
- 73 Συνεπώς, το Γενικό Δικαστήριο συνήγαγε εσφαλμένως, με τις σκέψεις 28 και 31 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, το συμπέρασμα ότι η διαγραφή του ονόματος του αναιρεσιέοντος από τον επίδικο κατάλογο, με τον κανονισμό 36/2011, του παρέσχε πλήρη ικανοποίηση και ότι αυτός δεν μπορούσε πλέον να αποκομίσει κανένα όφελος από την προσφυγή ακυρώσεως.
- 74 Αντιθέτως προς όσα υποστηρίζουν το Συμβούλιο και η Επιτροπή, είναι άνευ σημασίας το γεγονός ότι οι λόγοι ακυρώσεως που προβλήθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου αφορούν την αιτιολογία της επίμαχης πράξεως ή τον σεβασμό των δικονομικών δικαιωμάτων του αναιρεσιέοντος. Πράγματι, η ακύρωση για τους λόγους αυτούς μιας αποφάσεως περί δεσμεύσεως κεφαλαίων θα μπορούσε να παράσχει πλήρη ικανοποίηση στον αναιρεσιέοντα, στο μέτρο που δημιουργεί σοβαρές αμφιβολίες σχετικά με τον τρόπο που το οικείο όργανο άσκησε τις αρμοδιότητές του έναντι αυτού.
- 75 Εν πάση περιπτώσει, ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, ο αναιρεσιέων δεν προέβαλε μόνο λόγους που στηρίζονταν σε προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, αλλά αμφισβήτησε επίσης το γεγονός ότι συνδεόταν με την Αλ Κάιντα. Πράγματι, όπως προκύπτει από τα σημεία 142 έως 150 του δικογράφου της προσφυγής ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, ο A. Abdulrahim αρνούνταν ότι εμπλεκόταν σε τρομοκρατικές δραστηριότητες ή ότι συνδεόταν με την Αλ Κάιντα και υποστήριζε ότι η καταχώριση του ονόματός του στον επίδικο κατάλογο είχε γίνει για τον λόγο και μόνον ότι ήταν μέλος μιας κοινότητας Λίβυων προσφύγων, ορισμένοι εκ των οποίων είχαν εμπλακεί, κατά την άποψη των αρχών του Ηνωμένου Βασιλείου, σε τρομοκρατικές δραστηριότητες.
- 76 Ομοίως, είναι άνευ σημασίας το γεγονός ότι μια ακυρωτική απόφαση δεν μπορεί να αφορά την περίοδο προ της εκδόσεως του κανονισμού 1330/2008. Πράγματι, καίτοι το όνομα του A. Abdulrahim είχε ήδη καταχωριστεί στον κατάλογο της επιτροπής κυρώσεων και είχαν ήδη επιβληθεί εις βάρος του περιοριστικά μέτρα από τις βρετανικές αρχές πριν από την έκδοση του κανονισμού αυτού, όπως επισήμανε το Γενικό Δικαστήριο με τη σκέψη 52 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, είναι εντούτοις

γεγονός ότι η καταχώριση του ονόματός του στον επίδικο κατάλογο μπορούσε να διευρύνει την ηθική απαξίωση και τη δυσπιστία εις βάρος του και, συνεπώς, την ηθική βλάβη που υποστηρίζει ότι υπέστη.

- 77 Πρέπει, επίσης, να επισημανθεί ότι οι κατάλογοι των άμεσα εφαρμοστέων κανονισμών της Ένωσης δεν έχουν ούτε την ίδια φύση ούτε την ίδια νομική ισχύ, στο έδαφος της Ένωσης, με τον κατάλογο της επιτροπής κυρώσεων.
- 78 Με τη σκέψη 34 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι η αναγνώριση της προβαλλόμενης ελλείψεως νομιμότητας δεν αρκεί για να θεμελιωθεί η διατήρηση του εννόμου συμφέροντος για την άσκηση προσφυγής ακυρώσεως κατά των πράξεων θεσμικών οργάνων βάσει των άρθρων 263 ΣΛΕΕ και 264 ΣΛΕΕ, διότι, στην αντίθετη περίπτωση, ο προσφεύγων θα είχε πάντα έννομο συμφέρον να ζητήσει την ακύρωση πράξεως παρά την ανάκληση ή την κατάργησή της, γεγονός το οποίο θα ήταν ασυμβίβαστο προς τη νομολογία που παρατίθεται στις σκέψεις 24 και 29 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως και υπενθυμίζεται με τις σκέψεις 16 και 18 της παρούσας αποφάσεως.
- 79 Το συμπέρασμα αυτό έρχεται, εντούτοις, σε αντίθεση προς τη νομολογία του Δικαστηρίου, από την οποία προκύπτει ότι, εάν η αναγνώριση της προβαλλόμενης ελλείψεως νομιμότητας μπορεί, όπως εν προκειμένω, να ωφελήσει τον προσφεύγοντα, τότε δικαιολογεί τη διατήρηση του εννόμου συμφέροντός του να ζητήσει την ακύρωση της προσβαλλομένης πράξεως, ακόμη κι αν αυτή έπαυσε να παράγει αποτελέσματα μετά την άσκηση της προσφυγής του (βλ., συναφώς, προπαρατεθείσες αποφάσεις Μ. κατά Επιτροπής, σκέψεις 5 και 6, AKZO Chemie και AKZO Chemie UK κατά Επιτροπής, καθώς και Culin κατά Επιτροπής, σκέψεις 27 έως 29).
- 80 Τέλος, το εν λόγω συμπέρασμα δεν μπορεί να συναχθεί ούτε από τη νομολογία του Γενικού Δικαστηρίου που παρατίθεται απ' αυτό στη σκέψη 29 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως και υπενθυμίζεται με τη σκέψη 18 της παρούσας αποφάσεως, διότι η νομολογία αυτή έχει ως βάση την αντίληψη που ρητώς εκτίθεται στη σκέψη 30 της διατάξεως αυτής, ότι έννομο συμφέρον υφίσταται μόνον όταν η ακύρωση μιας πράξεως καθιστά αναγκαία τη λήψη μέτρων από το όργανο που εξέδωσε την ακυρωθείσα πράξη, βάσει του άρθρου 266 ΣΛΕΕ. Όμως το έννομο συμφέρον για ακύρωση της προσβαλλομένης πράξεως διατηρείται όταν, όπως εν προκειμένω, η ακύρωση αυτή μπορεί να ωφελήσει τον προσφεύγοντα και τούτο, ανεξαρτήτως αν είναι ή όχι αναγκαία ή πρακτικώς δυνατή η λήψη μέτρων από το καθού όργανο για την εκτέλεση της ακυρωτικής αποφάσεως βάσει του άρθρου 266 ΣΛΕΕ (βλ., συναφώς, προπαρατεθείσες αποφάσεις Könecke Fleischwarenfabrik κατά Επιτροπής, σκέψη 9, Μ. κατά Επιτροπής, σκέψη 6, AKZO Chemie και AKZO Chemie UK κατά Επιτροπής, σκέψη 21, καθώς και Culin κατά Επιτροπής, σκέψη 26).
- 81 Από τα στοιχεία αυτά προκύπτει ότι το συμπέρασμα του Γενικού Δικαστηρίου, το οποίο εκτίθεται στη σκέψη 34 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, είναι νομικώς εσφαλμένο.
- 82 Ομοίως, το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο συμπεραίνοντας, με τις σκέψεις 35 και 36 της αναιρεσιβαλλομένης διατάξεως, ότι η έλλειψη εννόμου συμφέροντος του Α. Abdulrahim οφείλεται, ιδίως, στο γεγονός ότι τα περιοριστικά μέτρα που ελήφθησαν εις βάρος του με τον κανονισμό 1330/2008 δεν διατηρήθηκαν σε ισχύ και ότι η κατάργηση των μέτρων αυτών με τον κανονισμό 36/2011 είναι οριστική, αντιθέτως προς την περίπτωση που αφορούσε η προπαρατεθείσα απόφαση ΡΚΚ κατά Συμβουλίου, την οποία επικαλέστηκε ο αναιρεσείων για να στηρίξει τα επιχειρήματά του. Πράγματι, η οριστική κατάργηση του κανονισμού 1330/2008, διά της διαγραφής του ονόματος του αναιρεσείοντος από τον επίδικο κατάλογο, δεν αποκλείει το ενδεχόμενο διατηρήσεως του εννόμου συμφέροντός του όσον αφορά τα αποτελέσματα του κανονισμού αυτού από την ημερομηνία ενάρξεως της ισχύος του έως την ημερομηνία καταργήσεώς του.
- 83 Εν πάση περιπτώσει, λαμβανομένων υπόψη των περιστάσεων της υπό κρίση υποθέσεως και, ιδίως, του μεγέθους της προσβολής της τιμής του Α. Abdulrahim λόγω της καταχωρίσεως του ονόματός του στον επίδικο κατάλογο, ο αναιρεσείων διατηρεί το έννομο συμφέρον του να ζητήσει την ακύρωση του

κανονισμού 1330/2008 στο μέτρο που τον αφορά και να διασφαλίσει την αποκατάστασή του, σε περίπτωση που γίνει δεκτή η προσφυγή του, καθώς και ένα είδος ικανοποίησης της ηθικής βλάβης που υπέστη.

- 84 Από το σύνολο των ανωτέρω στοιχείων προκύπτει ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κρίνοντας ότι ο αναιρεσείων δεν είχε έννομο συμφέρον και ότι, συνεπώς, παρήλκε η έκδοση αποφάσεως επί της προσφυγής ακυρώσεως του κανονισμού 1330/2008 στο μέτρο που τον αφορά.
- 85 Κατά συνέπεια, η αναιρεσιβαλλόμενη διάταξη πρέπει να αναιρεθεί, στο μέτρο που κρίνει ότι παρέλκει η έκδοση αποφάσεως επί της προσφυγής ακυρώσεως που άσκησε ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου ο A. Abdulrahim.

Επί της αναπομπής της υποθέσεως στο Γενικό Δικαστήριο

- 86 Κατά το άρθρο 61, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σε περίπτωση αναιρέσεως της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου, το Δικαστήριο μπορεί να αποφανθεί οριστικώς επί της διαφοράς, εφόσον αυτή είναι ώριμη προς εκδίκαση, ή να αναπέμψει την υπόθεση στο Γενικό Δικαστήριο για να αποφανθεί επ' αυτής.
- 87 Το Δικαστήριο εκτιμά ότι, καθόσον το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι παρήλκε η έκδοση αποφάσεως επί της προσφυγής ακυρώσεως, χωρίς να εξετάσει το παραδεκτό της προσφυγής ή την ουσία της διαφοράς, η διαφορά δεν είναι ώριμη προς εκδίκαση και η υπόθεση πρέπει να αναπεμφθεί στο Γενικό Δικαστήριο, το δε Δικαστήριο πρέπει να επιφυλαχθεί ως προς τα δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τμήμα μείζονος συνθέσεως) αποφασίζει:

- 1) **Αναιρεί τη διάταξη του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 28ης Φεβρουαρίου 2012, T-127/09, Abdulrahim κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, στο μέτρο που κρίνει ότι παρέλκει η έκδοση αποφάσεως επί της προσφυγής ακυρώσεως που άσκησε ενώπιόν του ο A. Abdulrahim.**
- 2) **Αναπέμπει την υπόθεση στο Γενικό Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκειμένου αυτό να αποφανθεί εκ νέου επί της προσφυγής ακυρώσεως του A. Abdulrahim.**
- 3) **Επιφυλάσσεται ως προς τα δικαστικά έξοδα.**

(υπογραφές)